

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
Кафедра екології та безпеки життєдіяльності
Кафедра прикладної інженерії та охорони праці

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

_____ (Мальований М.І.)

« _ » _____ 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Безпека життєдіяльності: Охорона праці»
(назва навчальної дисципліни)

Освітній ступінь: _____ бакалавр _____
(назва освітнього ступеня)

Спеціальність: 242 «Туризм»

(шифр і назва напрямку спеціальності)

Факультет: _____ Менеджменту _____
(назва факультету, на якому вивчається дисципліна)

Умань – 2019 рік

Робоча програма навчальної дисципліни “Безпека життєдіяльності: охорона праці” для здобувачів вищої освіти за спеціальність 242 «Туризм»

– Умань, Уманський НУС. – 2019. - 23 с.

Розробники: **Нікітіна Ольга Володимирівна**, , кандидат с.-г. наук, викладач кафедри екології та безпеки життєдіяльності; _____ (Нікітіна О.В.)
(підпис)

Прокопенко Едуард Васильович, кандидат с.-г. наук, доцент кафедри прикладної інженерії та охорони праці. _____ (Прокопенко Е.В.)
(підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екології та безпеки життєдіяльності

Протокол від «___» _____ 2019 року № ____

Завідувач кафедри екології та безпеки життєдіяльності
_____ (Сонько С.П.)
(підпис)

«_____» _____ 2019 року

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри прикладної інженерії та охорони праці

Протокол від «___» _____ 2019 року № ____

Завідувач кафедри прикладної інженерії та охорони праці
_____ (Березовський А.П.)
(підпис)

«_____» _____ 2019 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету менеджменту

Протокол від «___» _____ 2019 року № ____

Голова _____ (Гоменюк М.О.)

«_____» _____ 2019 року

Опис навчальної дисципліни
Безпека життєдіяльності: Охорона праці»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 24 «Сфера обслуговування»	<u>Нормативна</u>	
Модулів – 2	Спеціальність: <u>242 «Туризм»</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		1-й	-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		1-й	-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітній ступінь: бакалавр	14	
		Практичні, семінарські	
		16.	
		Лабораторні	
		-	
		Самостійна робота	
		60	
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю:	
		залік	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 50

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою та цілі вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності: Охорона праці» є теоретична та практична підготовка майбутніх фахівців щодо створення безпечних умов діяльності і життя, опанування принципів гармонійного розвитку особистості і сталого розвитку суспільства, надання знань та умінь у майбутніх фахівців з правових та організаційних питань охорони праці, гігієни праці, виробничої санітарії, технічної та пожежної безпеки, а також активної позиції щодо практичної реалізації принципів пріоритету життя і здоров'я працівників відносно результатів виробництва.

Завданням вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності: Охорона праці» є здобуття таких компетентностей:

інтегральної:

Здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в 7 процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов

загальних:

— . Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

– Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

– Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

–. Прагнення до збереження навколишнього середовища

–. Здатність працювати в команді та автономно

спеціальних (фахових):

- .Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

- Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів

- .Здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних форс-мажорних обставинах

- Здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства

- Здатність працювати з документацією та здійснювати розрахункові операції суб'єктом туристичного бізнесу

- **Програмними результатами** вивчення дисципліни є:

- . Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- основні принципи формування безпечної життєдіяльності людини;
- характеристики зовнішніх та внутрішніх негативних факторів;
- вплив психофізіологічних особливостей людини на формування її безпеки;
- класифікацію і нормування шкідливих та небезпечних факторів, що негативно впливають на здоров'я людини;
- методи виявлення шкідливих та небезпечних факторів;
- законодавчі акти та нормативні документи з питань безпеки життєдіяльності людини;
- основні принципи колективної безпеки;
- принципи гармонійного розвитку людини та сталого розвитку людства.

вміти:

- аналізувати та оцінювати небезпечні ситуації;
- оцінити середовище перебування стосовно особистої безпеки, безпеки колективу;
- самостійно приймати рішення про вжиття термінових заходів у разі виникнення екстремальних ситуацій;
- забезпечити особисту безпеку в екстремальних ситуаціях;
- розробляти й впроваджувати систему заходів, спрямованих на збереження здоров'я людини та її гармонійний розвиток;
- визначити психофізіологічні особливості людини та їх роль у забезпеченні особистої безпеки;
- оцінювати негативні фактори середовища перебування та визначати шляхи усунення їх дії на людину;
- надати першу медичну допомогу в екстремальних ситуаціях собі та іншим потерпілим;

визначити вимоги законодавчих актів у межах особистої та колективної відповідальності

3. Програма навчальної дисципліни

3.1. «Безпека життєдіяльності»

Модуль 1.

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Наукові основи безпеки життєдіяльності

Тема 2. Людина в системі «людина – середовище»

Тема 3. Джерела небезпеки життєдіяльності людини та породжені ними фактори

Змістовний модуль 2.

Тема 4. Забезпечення безпечної життєдіяльності

Тема 5. Правове забезпечення та управління безпекою життєдіяльності

3.2. «Охорона праці»

Модуль 1. Правові та організаційні питання охорони праці

Змістовий модуль 1. Зміст дисципліни «Охорона праці»

Тема 1 Правові та організаційні питання з охорони праці

Тема 2. Законодавство України з охорони праці. Організація охорони праці на виробництві

Модуль 2. Виробнича санітарія та безпека праці

Змістовий модуль 2. Основи виробничої санітарії, електробезпеки і пожежної безпеки

Тема 3. Основи виробничої санітарії

Тема 4. Загальні основи електробезпеки безпеки та пожежної безпеки

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем лекцій	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
4.1. «Безпека життєдіяльності»												
Модуль 1.												
Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Наукові основи безпеки життєдіяльності	9	2	2		–	5						
Тема 2. Людина в системі «людина – середовище»	13	1	2		–	10						
Тема 3. Джерела небезпеки життєдіяльності людини та породжені ними фактори	6	1	-		–	5						
Разом за змістовим модулем 1	28	4	4		–	20						
Змістовий модуль 2.												
Тема 4. Забезпечення безпечної життєдіяльності	8	1	2		–	5						

Тема 5. Правове забезпечення та управління безпекою життєдіяльності	8	1	2			5						
Разом за змістовим модулем 2	16	2	4		–	10						
Разом за модулем 1	44	6	8		–	30						
4.2. «Охорона праці»												
Модуль 1. Правові та організаційні питання охорони праці												
Змістовий модуль 1. Зміст дисципліни «Охорона праці»												
Тема 1. Правові та організаційні питання з охорони праці	14	2	2		–	10	–	–	–	–	–	–
Тема 2. Законодавство України з охорони праці. Організація охорони праці на виробництві	14	2	2		–	10	–	–	–	–	–	–
Разом за модулем	28	4	4		–	20	–	–	–	–	–	–
Модуль 2. Виробнича санітарія та безпека праці												
Змістовий модуль 2. Основи виробничої санітарії, електробезпеки і пожежної безпеки												
Тема 3. Основи виробничої санітарії	9	2	2		–	5	–	–	–	–	–	–
Тема 4. Загальні основи електробезпеки та пожежної безпеки	9	2	2		–	5	–	–	–	–	–	–
Разом за змістовим модулем 2	18	4	4		–	10						
Разом за модулем 1,2	46	8	8		–	30	–	–	–	–	–	–
Усього годин	90	14	16		–	60	–	–	–	–	–	–

5. Теми семінарських занять

6. Теми лабораторних занять

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	7.1. «Безпека життєдіяльності»	
1	Основні поняття та визначення БЖД	2
2	Ризик та небезпека в предметній діяльності	2
3	Людина як елемент системи “людина – життєве середовище”	1

4	Небезпеки, пов'язані з використанням горючих, легкозаймистих і вибухонебезпечних речовин та матеріалів	1
5	Засоби індивідуального та колективного захисту населення	1
6	Самодопомога і взаємодопомога в надзвичайних ситуаціях	1
	Разом	8
7.2. «Охорона праці»		
1	Навчання та інструктажі з охорони праці	1
2	Розслідування нещасних випадків на виробництві	1
3	Долікарська допомога потерпілим	1
4	Визначення параметрів мікроклімату	1
5	Дослідження забрудненості повітря виробничим пилом	1
6	Дослідження забрудненості повітря шкідливими газами	1
7	Визначення освітленості виробничих приміщень і робочих місць	2
	Разом	8
	Усього годин	16

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
8.1. «Безпека життєдіяльності»		
1	Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» (24.02.1994)	4
2	Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»	4
3	Закон України «Про охорону праці» (04.10.1992)	2
4	Закон України «Про пожежну безпеку» (17.12.1993)	2
5	Постанова Кабінету Міністрів України № 1099 від 15 липня 1998 року «Про порядок класифікації надзвичайних ситуацій»	2
6	Постанова Кабінету Міністрів України № 1198 від 03.08.1998 «Про єдину державну систему запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру»	4
7	Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» (19.11.1992)	2
8	Закон України «Про охорону атмосферного повітря» (16.10.1992)	2
9	Закон України «Про захист населення і території від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру»	2
10	Закон України «Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань»	2

11	Закон України «Про правові засади цивільного захисту» (2004 р.)	4
	Разом	30
8.2. «Охорона праці»		
1	Наукова база охорони праці України	2
2	Вплив характеру праці, санітарних особливостей виробничих процесів, устаткування, перероблюваної сировини та інших чинників виробництва на функціонування організму	2
3	Оцінка стану охорони праці на підприємствах	4
4	Аналіз травматизму в сільському господарстві	4
5	Технічні засоби пожежогасіння, їх види, особливості конструкцій	4
6	Оптимальні значення освітленості робочого місця та способи його нормалізації	2
7	Розрахунок систем вентиляції виробничих приміщень.	2
8	Системи вентиляції, розрахунок повітрообміну для приміщень	2
9	Розрахунок об'єму пожежного резервуару для підприємства.	4
10	Розрахунки розмірів світлових отворів в виробничих приміщеннях та штучного освітлення.	2
	Разом	30
	Усього годин	60

9. Індивідуальні завдання

СПИСОК РЕФЕРАТИВ

- Вплив техногенного середовища на озоновий шар нашої планети.
- Надзвичайні ситуації, що загрожують добробуту людини та суспільства.
- Чорнобильська катастрофа: контроль радіоактивного забруднення довкілля.
- Про безпеку мобільних телефонів.
- . Біологічна загроза безпеці життєдіяльності.
- Зсуви ґрунту як надзвичайна ситуація: особливості прогнозування і попередження.
- . Пожежна безпека в побуті.
- Пожежна ситуація в Україні та їх наслідки.
- Сучасний стан техногенної безпеки в Україні та напрямки підвищення ефективності запобіжних заходів.
- Фактори ризику в урбанізованому середовищі.
- Неоголошена війна природи (повені на Закарпатті: причини, наслідки, шляхи подолання).
- Чорнобильська АЕС: проблеми безпеки життєдіяльності українського народу на сучасному етапі розвитку. Дії уряду щодо подолання негативної ситуації та їхня достатність.
- Війни на сучасному етапі розвитку цивілізації – причини та наслідки для життєдіяльності людей. Які необхідні заходи для уникнення війни?

10. Методи навчання

Лекції, практичні, лабораторні, індивідуальні заняття, самостійне вивчення тем навчальної дисципліни.

До підготовки фахівців високого рівня використовуються такі методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні методи – розповідь-пояснення, бесіда, лекція.
- наочні – ілюстрація, демонстрація;
- - практичні – практичні роботи, реферати;
- інформаційно-рецептивний метод передбачає передачу знань у готовому вигляді, сприяє розвитку уваги студентів;
- репродуктивний метод забезпечує можливість передавання великої за обсягом навчальної інформації за мінімально короткий час, без великих витрат зусиль;
- проблемний метод. Викладач показує зародження істини конкретної науки, демонструючи еталон проблемного мислення. Засвоюється засіб та логіка розв'язання проблеми, розвивається логічне мислення, формулюється інтерес до навчальної роботи;
- частково-пошуковий. Викладач організовує та спрямовує думки студентів до самостійного розв'язання проблеми, сприяє переходу знань у переконання. Формує вміння самостійно здобувати знання, сприяє розвитку логічного мислення, виховує інтерес до науково-пошукової діяльності;
- пошуковий метод, сприяє оволодінню методами наукового пізнання. Відбувається розвиток здібності до творчої діяльності.

11. Методи контролю

Матеріал лекції оцінюється за допомогою тестового контролю знань та усного опитування. Підсумковий контроль знань – залік.

Поточний контроль здійснюється під час проведення аудиторних занять і має за мету перевірку засвоєння студентами кредитних модулів навчальної дисципліни.

Модульний контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання студентів на визначених його етапах, а також для встановлення зворотного зв'язку між викладачем, його якістю викладання і рівнем знань і умінь студентів.

Тестовий контроль передбачає однакові вимоги до усіх студентів, допомагає уникати надмірних хвилювань, надає можливості ефективніше використовувати час, стимулює студентів до самоконтролю. Використовується для виявлення знання фактів, для визначення вмінь творчо використовувати набуті знання більш ефективними є інші методи контролю.

Підсумковий контроль – це перевірка рівня засвоєння знань студентами за більш тривалий період навчання: за семестр, рік або курс навчання. Він охоплює і теоретичну і практичну підготовку студентів, здійснюється під час заліку.

11. Розподіл балів при рейтинговій системі оцінювання з навчальної дисципліни

Поточне тестування та самостійна робота						Сума 100	
9.1. «Безпека життєдіяльності»							
Модуль 1							
ЗМ 1			ЗМ 2				
T1	T2	T3	T4	T5		50	
10	10	10	10	10			
9.2. «Охорона праці»						50	
Модуль 1			Модуль 2				
ЗМ 1			ЗМ 2				
T1		T2		T3		T4	
8	7	7	7	7	7	7	

12. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового	для заліку

		проекту (роботи), практики	
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

Модульна програма, рекомендована література, методичні вказівки для проведення практичних робіт, комп'ютерні слайди та мультимедійні фрагменти технологічних операцій, конспекти лекцій, а також наочні методичні матеріали.

14. Рекомендована література

Базова

1. Безпека життєдіяльності. / Є.П. Желібо, Н.М. Заверуха, В.В. Зацарний. За ред. Є.П. Желібо: Навч.посібник. – Львів: Новий Світ -2000, 2001. – 320с.
2. Заплатинський В.М. Безпека життєдіяльності: Опорний конспект лекцій. – К.: Київ. держ торг.-екон. ун-т, 1999. – 207 с.
3. Пістун І.П. Безпека життєдіяльності: Навч.посіб. – Суми: Університет. книга, 1999. – 301 с.
4. Скобло Ю.С., Тищенко Л.М., Цапко В.Г. Безпека життєдіяльності. – К.: Нова книга, 2000. – 368 с.
5. Стеблюк М.І. Цивільна оборона. – К. : Знання – Прес, 2003. – 455 с.
6. Ярошевська В.М., Ярошевський М.М., Москальов І.В. Безпека життєдіяльності . – К.: НМЦ, 1997. – 292 с.
7. Стеблюк М.І. Цивільна оборона.-К.: Урожай, 2003 – 356 с.

8. Стеблюк М.І. Цивільна оборона –К.: Знання – Прес, -455 с.
9. Франчук В.С. Цивільна оборона. – Л.: Афіша, 2001, -332с.
10. Основи охорони праці: Підручник. 3-є видання, доповнене та перероблене. / [К.Н. Ткачук, В.В. Зацарний, Д.В. Зеркалов, О.І. Полукаров, В.С. Коз'яков, Л.О. Мітюк, Ю.О. Полукаров, Т.Є. Луц]; за ред. К.Н. Ткачука. – К.: Основа, 2014. – 456 с.
11. Голінько В.І. Основи охорони праці: підручник / В.І. Голінько; М-во освіти і науки України; Нац. гірн. ун-т. – 2-ге вид. – Д.: НГУ, 2014. – 271 с.
12. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці: Підручник. 5-е вид. / Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О.; за ред. М.П. Гандзюка. – К.: Каравела, 2011. – 384 с.
13. Жидецький В.П. Основи охорони праці. Підручник / В.П. Жидецький. – Вид. 3-є, перероб. і доп. – Львів: УАД, 2006. – 336 с.
14. Гандзюк М.П. Основи охорони праці. Підручник / Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. – К.: Каравела, 2004. – 408 с.
15. Безпека технологічних процесів при виробництві та післязбиральній обробці продукції рослинництва. Навчальний посібник / Бутко Д.А., Луценков В.Л., Рогач Ю.П., Петров В.В. – Сімферополь: Бізнес-Інформ, 2002. -344 с.

Допоміжна

1. Бедрій Я.І., Боярська В.М., Голубев А.К. та ін. Безпека життєдіяльності: Посібник для студентів технічних вузів. – Л., 1997. – 275 с.
2. Безопасность жизнедеятельности: Учебник / Под ред. проф. Э.А. Арустамова. – 2-е изд. перераб. и доп. – М.: Изд. дом «Дашков и К», 2000. – 678 с.
3. Безпека життєдіяльності: Навч. посіб. / За ред. М. Назарука. – Львів: За вільну Україну, 1997. – 275 с.
4. Боков В.А., Лущик А.В. Основы экологической безопасности: Учеб.пособ. – Симферополь: СОНАТ, 1998. – 224 с.
5. Джигирей В.С., Жидецький . Безпека життєдіяльності . – Львів: Афіша, 1999. – 254 с.

6. Купчик М.П., Гандзюк М.П., Степанець І.Ф. та інших. Охорона праці. Лаборатор. практикум. Для студ. вищих закладів освіти України. – К.: Основа, 1998. – 224 с.
7. Смоляр В.І. Харчування в умовах радіонуклідного забруднення. – К.: Здоров'я України червоний хрест, 1991. – 32 с.
8. Гетьман В. Перша долікарська допомога в екстремальних ситуаціях. Охорона праці – 1995 №5. – с 28-32.
9. Охорона праці та промислова безпека: Навч. посіб. / К.Н. Ткачук, В.В. Зацарний, Р.В. Сабарно, С.Ф. Каштанов, Л.О. Мітюк, Л.Д. Третякова, К.К.Ткачук, А.В. Чадюк. За ред. К.Н. Ткачука і В.В. Зацарного. – К.: «Основа» 2009 – 350 с.
10. Охорона праці (Законодавство. Організація роботи): Навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І.П. Пістуна. – Львів: “Тріада плюс”, 2010. – 648 с.
11. Охорона праці (практикум): Навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І.П. Пістуна. – Львів: «Тріада плюс», 2011 – 436 с.
12. Серіков Я.О. Основи охорони праці: Навч. посіб. / Я.О. Серіков – Харків, ХНАМГ, 2007. - 227с.

16. Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. Конституція України. Основний закон. – К., 1996.
2. Про адміністративні порушення: Закон України. – К., 1993.
3. Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1994. - № 27.
4. Про захист людини від впливу іонізуючих випромінювань: Закон України від 14 січня 1998 р. – К., 1998.
5. Про охорону здоров'я: Закон України. – К., 1992.
6. Про охорону праці: Закон України . – К., 1992.
7. Про пожежну безпеку: Закон України . – К., 1993.
8. Про цивільну оборону України: Закон України від 3 лютого 1993 р. – К., 1993.

9. Закон України: Про правові засади цивільного захисту від 24 червня 2004 р.
10. Закон України: Про охорону навколишнього природного середовища від 25.06.1991 р.
11. Закон України: Про пестициди і агрохімікати від 2 березня 1995 р.
12. Закон України: Про правовий режим надзвичайного стану від 16 березня 2000 р.
13. Державні стандарти України ЗДУТУ з питань охорони праці.
14. Типове положення про порядок проведення і перевірки знань з питань охорони праці НПАОПО. 00–4.12–05.
15. Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві. НПАОПО. 00. – 6.02 – 04.
16. Пожежна безпека (нормативні акти та інші документи). // К., 1997. Т.1,2,3,4.
17. Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості виробничого процесу. // Охорона праці, 1998, № 6. – С. 28-29.
18. Правила охорони праці в сільському господарстві. ДНАОП 2.0.00 – 01 – 00. К.: Форт, 2001. – 378 с.
19. Закон України: Про аварійно-рятувальні служби від 14 грудня 1999 р.
20. Закон України «Про охорону праці».
21. Кодекс законів про працю України.
22. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
23. Закон України «Про пожежну безпеку».
24. Закон України «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку».
25. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».
26. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».
27. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».

- 28.Постанова Кабінету Міністрів України від 25.08.2004 № 1112 «Деякі питання розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві».
- 29.Постанова Кабінету Міністрів України від 27.06.2003 р. № 994. «Перелік заходів та засобів з охорони праці, витрати на здійснення та придбання яких включаються до валових витрат».
- 30.НПАОП 0.00-1.28-10 «Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин». Наказ Держгірпромнагляду від 26.03.2010р. № 65.
- 31.НПАОП 0.00-4.03-04 «Положення про Державний реєстр нормативно-правових актів з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці України від 08.06.2004 р. № 151.
- 32.НПАОП 0.00-4.09-07 «Типове положення про комісію з питань охорони праці підприємства». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 55.
- 33.НПАОП 0.00-4.11-07 «Типове положення про діяльність уповноважених найманими працівниками осіб з питань охорони праці». Наказ Держгірпромнагляду від 21.03.2007 р. № 56.
- 34.НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 № 15.
- 35.НПАОП 0.00-4.15-98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9.
- 36.НПАОП 0.00-4.21-04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.
- 37.НПАОП 0.00-6.03-93 «Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві». Наказ Держнаглядохоронпраці від 21.12.1993 р. № 132.
- 38.Рекомендації щодо організації роботи кабінету промислової безпеки та охорони праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 16.01.2008 р.

39.Рекомендації щодо побудови, впровадження та удосконалення системи управління охороною праці. Затверджено Головою Держгірпромнагляду 07.02.2008.

17. Інформаційні ресурси

1. <http://www.dnopr.kiev.ua> - Офіційний сайт Держгірпромнагляду.
 2. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.
 3. <http://www.mns.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.
 4. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
 5. <http://portal.rada.gov.ua> – Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
 6. <http://www.iacis.ru> - Официальный сайт Межпарламентской Ассамблеи государств–участников Содружества Независимых Государств (МПА СНГ).
 7. <http://base.safework.ru/iloenc> - Энциклопедия по охране и безопасности труда МОТ.
 8. <http://base.safework.ru/safework> - Библиотека безопасного труда МОТ.
- <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)